

Minister Rodziny i Polityki Społecznej

DPS-IV.070.1.6.2022.KS

Warszawa, dnia /elektroniczny znacznik czasu/

Pan
Marcin Wiącek
Rzecznik Praw Obywatelskich

Szanowny Panie Rzeczniku,
w nawiązaniu do wystąpienia z dnia 9 grudnia 2022 r., znak: IV.002.2.2016.KD, w sprawie Ogólnopolskiego badania liczby osób bezdomnych, dziękuję za przekazane stanowisko.

Podzielam wyrażone w piśmie przekonanie, iż rzetelna diagnoza zjawiska bezdomności jest jednym z kluczowych narzędzi umożliwiających rozwiązywanie tego problemu, jak również ochronę osób zagrożonych bezdomnością przed doświadczeniem tego kryzysu. Stąd też Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej w 2009 r. zainicjowało realizację Ogólnopolskiego badania liczby osób bezdomnych, które umożliwia monitorowanie skali problemu bezdomności w Polsce. Jednocześnie podjęto także działania mające na celu systematyczną analizę wymiaru oraz skuteczności pomocy udzielanej osobom bezdomnym, poprzez sporządzane raz na dwa lata *Sprawozdanie z realizacji działań na rzecz osób bezdomnych w województwach*.

Podkreślenia wymaga, iż realizacja niniejszego przedsięwzięcia stanowi niebagatelne wyzwanie organizacyjne, wymagające przygotowania i zaangażowania znacznych zasobów kadrowych instytucji pomocy społecznej. Badanie przeprowadzają głównie pracownicy ośrodków pomocy społecznej oraz placówek udzielających schronienia osobom bezdomnym, we współpracy z pracownikami organizacji pozarządowych zajmujących się pomocą osobom doświadczającym bezdomności i wolontariuszami. W koordynację zadania na poziomie województwa zaangażowani są również przedstawiciele poszczególnych urzędów wojewódzkich.

Toteż, z uwagi na istniejące obecnie okoliczności oraz specyfikę metodologii badania, możliwość przeprowadzenia Ogólnopolskiego badania liczby osób bezdomnych w bieżącym sezonie zimowym budzi poważne wątpliwości. W tym kontekście istotne znaczenie ma aktualna sytuacja geopolityczna i gospodarcza, która znacząco wpływa na funkcjonowanie jednostek organizacyjnych pomocy społecznej i powoduje konieczność realizacji dodatkowych obowiązków przez te jednostki, a niejednokrotnie także poważne zmiany organizacyjne. Należy podkreślić, że pracownicy socjalni, poza świadczeniem pomocy w zaspokajaniu niezbędnych życiowych potrzeb obywateli, wykonują obecnie szereg istotnych zadań w ponadprzeciętnym wymiarze, wynikających m.in. z konieczności wsparcia obywateli Ukrainy, a także w związku z udzielaniem pomocy w zakresie ponoszenia kosztów ciepła. Organizacja badania w trwającym sezonie zimowym spowodowałaby dodatkowe obciążenie dla wskazanych podmiotów, co byłoby dalece nieuzasadnione.

Nie bez znaczenia są również panujące aktualnie, a także prognozowane w dłuższej perspektywie, warunki atmosferyczne, które nie skłaniają osób przebywających w przestrzeni publicznej i miejscach niemieszkalnych do korzystania ze schronienia w przeznaczonych do tego celu placówkach. Warto zaznaczyć, że Ogólnopolskie badanie liczby

osób bezdomnych oparte jest na metodzie tzw. „punktu w czasie” (point-in-time count), tj. badana jest liczebność osób w kryzysie bezdomności w danym momencie (konkretnej nocy) na określonym obszarze geograficznym w celu oszacowania ogólnej liczby osób doświadczających bezdomności w kraju. W szacunkach uwzględnia się zarówno osoby przebywające w przestrzeni publicznej i miejscach niemieszkalnych, jak i osoby korzystające ze schronienia w instytucjach udzielających tego typu wsparcia. Zatem w kontekście efektywności i rzetelności badania istotną rolę odgrywa możliwość uwzględnienia w analizie jak największej liczby osób doświadczających bezdomności przebywających w danym momencie w większych skupiskach, tj. w placówkach udzielających schronienia. W ciągu jednej nocy, zwłaszcza w dużych aglomeracjach, znacznie trudniej dotrzeć do wszystkich osób koczujących w rozproszeniu w miejscach niemieszkalnych. Co więcej, wzrasta wówczas ryzyko tzw. „dublowania danych” ze względu na przemieszczanie się tych osób. Stąd też organizacja przedsięwzięcia każdorazowo przypada w sezonie zimowym, podczas przewidywanych znacznych spadków temperatury.

Powyższy argument wynika z wcześniejszych doświadczeń przy organizacji badania. Po pierwszej edycji, przeprowadzonej w nocy z 15 na 16 grudnia 2009 r., wiele wydziałów polityki społecznej urzędów wojewódzkich, koordynujących przedsięwzięcie, zgłosiło zastrzeżenia co do rzetelności uzyskanych rezultatów. W opinii koordynatorów wojewódzkich panujące wówczas dość łagodne warunki atmosferyczne spowodowały brak zainteresowania uzyskaniem schronienia wśród osób pozbawionych dachu nad głową. Zatem do wielu z nich nie udało się dotrzeć w czasie trwania badania. W konsekwencji konieczne było powtórzenie akcji, w nocy z 26 na 27 stycznia 2010 roku (wystąpiła wtedy „fala mrozów”, w niektórych rejonach Polski temperatura spadła poniżej -20°C).

Z uwagi na powyższe MRiPS zawiesiło organizację badania w najbliższym czasie. Niemniej jednak w I kwartale 2023 r. zostanie sporządzone *Sprawozdanie z realizacji działań na rzecz osób bezdomnych w województwach w 2022 r.*, na podstawie którego zostanie opracowana analiza wymiaru oraz skuteczności pomocy udzielanej osobom doświadczającym bezdomności. Materiał, zgodnie z dotychczasową praktyką, zostanie opublikowany na stronie internetowej Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej.

Warto także dodać, że dane statystyczne z obszaru pomocy społecznej, m.in. w zakresie liczby placówek dla osób bezdomnych i dostępnych w nich miejsc, czy liczby osób, którym udzielono wsparcia z powodu bezdomności, są pozyskiwane w ramach rocznego sprawozdania resortowego MRiPS. Dane obejmujące 2021 rok zostały udostępnione pod adresem <https://www.gov.pl/web/rodzina/statystyka-za-2021>. Natomiast szczegółowe informacje w zakresie wsparcia osób w kryzysie bezdomności są pozyskiwane w sprawozdaniu jednorazowym, na podstawie opracowań gmin, powiatów oraz województw. Stanowią one materiał źródłowy do zbiorczej analizy wymiaru oraz skuteczności pomocy udzielanej osobom doświadczającym bezdomności. Stąd też *Sprawozdanie z realizacji działań na rzecz osób bezdomnych w województwach* sporządzane jest w dwuletnim interwale czasowym.

Dziękując za zaangażowanie oraz cenne uwagi merytoryczne pragnę zapewnić, że przekazane spostrzeżenia zostaną wnikliwie przeanalizowane w kontekście przygotowań do kolejnej edycji Ogólnopolskiego badania liczby osób bezdomnych.

Z wyrazami szacunku
z up. Ministra Rodziny i Polityki Społecznej
Stanisław Szwed
Sekretarz Stanu
/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/